

عنوان مقاله:

همسنجناپذیری در اندیشه توماس کوون

محل انتشار:

دوفصلنامه غرب شناسی بنیادی، دوره 4، شماره 2 (سال: 1392)

تعداد صفحات اصل مقاله: 24

نویسنده:

سعید طبی ممتاز - دانشجوی دکتری فلسفه مشا، دانشگاه تربیت مدرس

خلاصه مقاله:

یکی از مناقشهبرانگیزترین موضوعات در فلسفه علم توماس کوون، مفهوم همسنجناپذیری است. مفهومی که کوون ابتدا برای مقایسه میان نظریه‌های جانشین به کار گرفت. هنگامی که کوون این مفهوم را توسعه بخشید افراد زیادی دیدگاه او را به چالش کشیدند و از این رو کوون بر آن شد تا دیدگاه خویش را اصلاح کند، به گونه‌ای که از زمان طرح این مفهوم تا آخرین روایت کوون از آن، میتوان دو موضع را در اندیشه او یافت که با موضعی انتقالی از یکدیگر جدا میشوند. در روایت اولیه، مفهوم همسنجناپذیری با مفهوم پارادایم و انتقال انقلابی میان آنها مرتبط است. به دلیل اینکه هر یک از پارادایمها روشها و الگوی مسائل متفاوتی دارند نمیتوان میان آنها مقایسه و داوری کرد؛ منتقدان چنین دیدگاهی را ناعقلانی یافتند. زیرا اگر هیچ معیاری فراپارادایمی وجود نداشته باشد چگونه میتوانیم نظریه‌های را عقلانی بدانیم. کوون با اصلاح دیدگاه خویش در موضع انتقالی تلاش میکند که همسنجناپذیری را با تعینناپذیری ترجمه مرتبط سازد، اما با وجود برخی مشکلات، از این موضع نیز گذر میکند و روایت متاخر خویش را مطرح میسازد؛ او در موضع متاخر مدعی میشود که به دلیل اینکه نظریهها ساختارهای متفاوتی را برای ردهبندی گونه‌های طبیعی به خدمت میگیرند، نمیتوان واژگان نظریهها را به طور کامل به یکدیگر ترجمه کرد.

کلمات کلیدی:

همسنجناپذیری، پارادایم، همسنجناپذیری موضعی، تعینناپذیری، ساختار ردهبندی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1188731>

